

آزادسازی رقم جدید

Release of New Cultivar

بشمینه ۸۹، رقم جدید فندق به عنوان گرده دهنده مناسب برای ارقام فندق

Pashmineh 89, A New Hazelnut Cultivar Suitable as Pollinizer for Hazelnut Cultivars

مشارکت‌کنندگان: سونا حسین آوا و داود جوادی

تاریخ دریافت: ۱۳۹۰/۸/۴ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۰/۱۱/۳

فندق برتر شناسایی شد و پس از بررسی‌های اولیه صفات رویشی و زایشی درختان مورد نظر، ۱۷ ژنوتیپ برتر انتخاب و در ایستگاه تحقیقات باغبانی کمال شهر کرج و ایستگاه تحقیقات فندق آستارا کاشته شدند و ارزیابی‌های اولیه بر روی این ژنوتیپ‌ها در کلکسیون ایستگاه تحقیقات باغبانی کمال شهر به مدت سه سال انجام گردید (Hoseinova, 2004a). سپس برای انجام ارزیابی‌های تکمیلی و مقایسه ژنوتیپ‌های برتر انتخابی داخلی با ارقام برتر خارجی، در سال ۱۳۸۱ این ژنوتیپ‌ها همراه با ۸ رقم فندق خارجی وارداتی شامل فرتیل دی کوتارد (Fertile de Cotard)، سگرب (Segurb)، روند دو پیمونت (Ronde du Pimount)، نگرت (Negrat)، دوباسه (Dubase)، کسفورد (Kasford)، داویانا (Daviana) و لانگگ دسپانیان

با توجه به وجود ناسازگاری دانه گرده در فندق و به دلیل اینکه اغلب ارقام فندق پروتاندرو (Protoandrous) یا پروتوژین (Protogynous) می‌باشند همپوشانی دوره گرده‌افشانی ارقام با دوره پذیرش مادگی آن‌ها خیلی کم بوده و در نتیجه امکان خود گرده‌افشانی در فندق بسیار محدود می‌باشد. بنابراین برای گرده‌افشانی کامل و افزایش عمل کرد وجود یک رقم گرده‌دهنده که دانه گرده کافی تولید کرده و همپوشانی گرده کافی با رقم مورد نظر را داشته باشد ضروری است (Hoseinova, 2009). شناسایی، جمع‌آوری و ارزیابی ژنوتیپ‌های فندق از سال ۱۳۷۳ هجری شمسی در بخش تحقیقات باغبانی موسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر در مناطق فندق خیز ایران شامل استان‌های اردبیل، گیلان و قزوین، آذربایجان‌های شرقی و غربی آغاز گردید. در بازدیدهای منطقه‌ای درختان

آدرس پست الکترونیکی نگارنده مسئول: hoseinava2009@yahoo.com

ژنوتیپ‌ها دارد. به همین خاطر به عنوان رقم گرده‌دهنده فندق معرفی می‌شود (Hoseinova, 2009).

برگ‌های فندق رقم پشمینه ۸۹ تخم مرغی و کرک‌دار می‌باشد. میوه رقم پشمینه ۸۹ گرد، قهوه‌ای روشن و کمی نوک تیز بوده و از نظر اندازه با میانگین وزن ۲/۳۲ گرم در گروه میوه‌های با وزن متوسط قرار می‌گیرد. ضخامت پوست چوبی متوسط بوده و میانگین وزن مغز این رقم ۱/۱۴ گرم با ۴۹/۱ درصد مغز می‌باشد. جدا شدن مغز از پوست چوبی نیز به آسانی انجام می‌شود و دوقلوبی میوه در آن دیده نمی‌شود. میزان روغن و پروتئین مغز نیز به ترتیب برابر ۶۹ و ۱۳/۳ درصد است. میانگین عملکرد آن ۱۰۰۰ کیلوگرم در هکتار می‌باشد. با توجه به کیفیت بالای میوه در باغات تجاری نیز این رقم از نظر تجاری مهم بوده و در افزایش سودآوری باغدار مؤثر است. میوه این رقم در اواخر مرداد می‌رسد (Hoseinova, 2010). از نظر مقاومت به تنش‌های محیطی نیز این رقم در مقایسه با سایر ارقام و ژنوتیپ‌ها به سرمای شدید زمستان و خشکی مقاومت نسبی دارد.

(Long Daspaniann) در یک طرح آزمایشی کشت شدند (Hoseinova, 2004c). پس از انجام بررسی‌های مورد نظر از میان ژنوتیپ‌های موجود ژنوتیپ پشمینه ۸۹ به عنوان گرده‌دهنده برتر انتخاب گردید (Hoseinova, 2009). مطالعات مربوط به زمان باز شدن برگ و گل‌های نر و ماده نشان داد که رقم پشمینه از نظر برگ‌دهی زود برگ‌ده و از نظر زمان باز شدن گل نر متوسط گل (ظهور شاتون‌ها اردیبهشت، طویل شدن آن‌ها اواخر بهمن و ریزش دانه گرده اوایل اسفند اتفاق می‌افتد) و از نظر باز شدن گل ماده زود گل (باز شدن خوشه گل ماده و ظهور کلالة منگوله‌ای دوشاخه قرمز در آن از نیمه اول دی تا اول اسفند) می‌باشد (Hoseinova, 2004b). رقم پشمینه ۸۹ دارای دوره گرده‌افشانی طولانی بوده و دوره ریزش دانه گرده آن همپوشانی زیادی با زمان آمادگی کلالة گل ماده ارقام برتر موجود در کشور مانند ارقام فرتیل و روند، سگرب، شصتک ۲، نگرت و گردویی ۸۹ دارد. بررسی سازگاری دانه گرده نیز نشان داد که رقم پشمینه ۸۹ بیشترین دانه گرده زنده را تولید می‌کند. دانه گرده آن قدرت جوانه‌زنی بالا (۹۴٪) و سازگاری بیشتری را با گل‌های ماده اکثر ارقام و

برخی صفات فندق رقم پشمینه ۸۹ بر اساس دیسکریپتور UPOV
Some characteristics of Pashmineh 89 hazelnut cultivar based on UPOV descriptor

Level	سطح	Characteristic	صفات
Medium	متوسط	Tree vigor	قدرت رشد درخت
Dense	متراکم	Density of shoots	تراکم شاخه ها
Spread	گسترده	Tree shape	شکل درخت
2-3 fruits	۲ تا ۳ میوه	No. of fruits in cluster	تعداد میوه در خوشه
Gerche and Gerdooei89	گرچه و گردویی ۸۹	Pollinizer for	گرده دهنده برای
Low	کم	Adherence of involucre to fruits	میزان چسبندگی میوه بعد از ریزش میوه

References

- Hoseinova, S. 2010.** Identification and registration of some hazelnut genotypes using morphological characteristics. Final Report of Research Project No. 89/74. Seed and Plant Improvement Institute (SPII). Karaj, Iran. 45pp. (In Persian).
- Hoseinova, S. 2009.** Selection of suitable pollinizer for selected hazelnut cultivars. Final Report of Research Project No. 88/1503. Seed and Plant Improvement Institute (SPII). Karaj, Iran. 25 pp. (In Persian).
- Hoseinova, S. 2004a.** Identification and collection of hazelnut genotypes. Final Report of Research Project No. 83/1485. Seed and Plant Improvement Institute (SPII). Karaj, Iran. 33 pp. (In Persian).
- Hoseinova, S. 2004b.** Evaluation and investigation of yield and quality characteristics of hazelnuts. Final Report of Research Project No. 89/1494. Seed and Plant Improvement Institute (SPII). Karaj, Iran. 22 pp. (In Persian).
- Hoseinova, S. 2004c.** Identification of the filbert varieties in the Karaj hazelnut collection. Final Report of Research Project No. 83/843. Seed and Plant Improvement Institute (SPII). Karaj, Iran. 45 pp. (In Persian).

آدرس: کرج، بلوار شهید فهمیده، موسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر،

صندوق پستی: ۴۱۱۹-۳۱۵۸۵